

Stockholm den 12 september 2019

Stockholms tingsrätt
Box 8307
104 20 Stockholm

Ansökan om stämning

Kärande:

Samir Sabri, [REDACTED]
[REDACTED]

Ombud:

Juristerna Rikard Samuelsson och
Emilia Palm

Centrum för rättvisa
Skeppsbron 20
Box 2215
103 15 Stockholm

rikard.samuelsson@centrumforrattvisa.se
emilia.palm@centrumforrattvisa.se

Svarande:

Staten genom Justitiekanslern
Box 2308
103 17 Stockholm

Saken:

Ersättning enligt lagen (1974:515) om
ersättning vid frihetsinskränkning

1. YRKANDEN

- 1.1 Samir Sabri yrkar att tingsrätten ska förplikta staten att till honom betala 3 000 000 kronor jämte ränta på beloppet enligt 4 § tredje stycket och 6 § räntelagen (1975:635) från den 30 april 2017 till dess betalning sker.
- 1.2 Vidare yrkar Samir Sabri ersättning för sina rättegångskostnader med ett belopp som kommer att anges senare.

2. VAD MÅLET HANDLAR OM

- 2.1 Den 21 maj 1986 mördades ██████████ i sitt hem med ett trettiotal knivhugg. Hennes femtonårige styvson, Samir Sabri, erkände mordet för att hans far skulle undgå att dömas till ett längre fängelsestraff.
- 2.2 Samma dag som mordet inträffade anhölls Samir Sabri såsom misstänkt för dådet. Genom Stockholms tingsrätts dom den 1 oktober 1986 i mål nr B 322-86 fälldes han till ansvar för mord, grov stöld och försök till stöld. Påföljden bestämdes till slutet psykiatrisk vård. Domen vann laga kraft.
- 2.3 Drygt ett år efter domen återtog Samir Sabri sitt erkännande och förklarade att det i själva verket var fadern som utfört mordet. Förundersökningen återupptogs men lades sedan ner utan att något förhör med fadern hade hållits. Den 31 mars 1988 skrevs Samir Sabri ut från den rättspsykiatriska vården.
- 2.4 På ansökan av Samir Sabri beviljade Svea hovrätt den 7 april 2016 resning och beslutade att målet – såvitt avsåg åtalet för mord och frågan om påföljd – skulle tas upp på nytt av Stockholms tingsrätt.

- 2.5 Sedan åklagaren beslutat att lägga ner åtalet mot Samir Sabri meddelade tingsrätten den 13 december 2016 frikännande dom och påföljdsunderlåtelse avseende åtalen för grov stöld och försök till stöld.
- 2.6 Samir Sabri var – som misstänkt och sedermera dömd för mordet – frihetsberövad under närmare två års tid. Efter att han beviljats resning begärde han ersättning hos Justitiekanslern för det lidande han orsakats av frihetsberövandet. I beslut den 6 september 2017 avslag Justitiekanslern dock hans begäran med hänvisning till att anspråket hade preskriberats.
- 2.7 Efter Justitiekanslerns avslagsbeslut har Högsta domstolen meddelat sitt avgörande NJA 2018 s. 793. I avgörandet uttalar Högsta domstolen att preskriptionstiden som huvudregel börjar löpa successivt allteftersom frihetsberövandet pågår. Med detta synsätt skulle Samir Sabris ersättningsanspråk vara preskriberat. Högsta domstolen uttalar dock samtidigt att särskilda hänsyn kan göra sig gällande i en situation då en enskild har frikänts från ansvar efter ett extraordinärt förfarande, t.ex. resning.
- 2.8 Frågan i målet är om Samir Sabri har rätt till ersättning för frihetsberövandet enligt lagen (1974:515) om ersättning vid frihetsinskränkning (frihetsinskränkningenslagen). Tingsrätten har då först att ta ställning till om Samir Sabris anspråk är preskriberat, varvid bedömningen måste ske i ljuset av Högsta domstolens uttalanden i NJA 2018 s. 793. Om tingsrätten bedömer att anspråket inte har preskriberats har den därefter att ta ställning till ersättningens storlek.
- 2.9 Samir Sabris inställning i målet är att Högsta domstolens uttalanden i rättsfallet NJA 2018 s. 793 ger stöd åt uppfattningen

att preskriptionstiden ska räknas från det att han frikändes från åtalet för mord, dvs. den 13 december 2016. Med detta synsätt har Samir Sabris anspråk på ersättning enligt frihetsberövandelagen inte till någon del preskriberats.

3. GRUNDER

3.1 Genom Stockholms tingsrätts dom den 1 oktober 1986 i mål nr B 322-86 dömdes Samir Sabri, som vid tidpunkten var 15 år gammal, till ansvar för mord samt för grov stöld och försök till stöld. Påföljden bestämdes till slutet psykiatrisk vård. Domen vann laga kraft den 22 oktober 1986.

3.2 På grund av misstankarna om mord och domen den 1 oktober 1986 var Samir Sabri frihetsberövad under sammanlagt 1 år, 10 månader och 10 dagar enligt följande:

- Samir Sabri var frihetsberövad som anhållen under perioden den 21–23 maj 1986 och som häktad under perioden den 23 maj–5 juni 1986.
- Under perioden den 5 juni 1986–8 januari 1987 var han omhändertagen och placerad på ett slutet utredningshem – s.k. paragraf 12-hem – enligt den då gällande lagen (1980:621) med särskilda bestämmelser om vård av unga.
- Slutligen var han under perioden den 8 januari 1987–31 mars 1988 intagen för slutet psykiatrisk vård.

3.3 Sedan Samir Sabri den 7 april 2016 beviljats resning har han den 13 december 2016 frikänts från åtalet för mord och beviljats påföljdseftergift avseende den övriga brottsligheten.

- 3.4 Frihetsberövandet av Samir Sabri hade sin bakgrund i att han först var misstänkt för och sedan fälldes till ansvar för mord. Eftersom frikännande dom har meddelats avseende åtalet för mord har Samir Sabri rätt till ersättning för det lidande han orsakats av frihetsberövandet.
- 3.5 Med hänsyn till Samir Sabris unga ålder vid frihetsberövandet, frihetsberövandets längd och art, graden av allvarlighet i det påstådda brottet, att han felaktigt har bedömts ha ett psykiatriskt vårdbehov och att påföljden har varit obestämd i tiden ska ersättningsnivån bestämmas till 3 000 000 kronor.

4. BAKGRUND

4.1 Allmänt om Samir Sabris familjeförhållanden

- 4.1.1 Samir Sabri föddes år 1970 i Norsborg utanför Stockholm. Hans mor var då 15 år gammal. Under de tre påföljande åren fick han även en syster och en bror. Hemmiljön präglades av konservativa familjevärderingar, våld och allmän otrygghet. Det förekom ofta gräl mellan modern och fadern, vilka anklagade varandra för att vara dåliga föräldrar. Fadern var också våldsam mot modern, som i sin tur var våldsam mot Samir Sabri och hans syskon.
- 4.1.2 Samir Sabris hemförhållanden uppmärksammades tidigt av socialtjänsten, som under ett par perioder i slutet av 1970-talet och i början av 1980-talet beslutade att omhänderta Samir Sabri och hans syskon enligt den då gällande lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga.

- 4.1.3 År 1980 skiljde sig Samir Sabris föräldrar. Fadern sade då upp familjens lägenhet i Norsborg, varefter han begav sig till Syrien i syfte att hitta en ny hustru.
- 4.1.4 De påföljande åren präglades av en djupgående konflikt mellan Samir Sabris föräldrar angående vem av dem som skulle ha vårdnaden om barnen. År 1982 fick Samir Sabris far en ny lägenhet i Tensta i Stockholm, där även Samir Sabri och hans bror kom att bo under den resterande delen av deras uppväxt.
- 4.1.5 Vid denna tidpunkt hade fadern träffat en ny hustru, [REDACTED], som kommit från Syrien till Sverige. Miljön i faderns hem kom att vara fortsatt turbulent och familjen upprätthöll kontakten med socialtjänsten.
- 4.2 **Mordet på [REDACTED]**
- 4.2.1 På morgonen den 21 maj 1986 dödades [REDACTED] i hemmet genom ett trettioalvtal knivhugg. I anslutning till dödsfallet kontaktade Samir Sabri själv SOS Alarm och tog på sig ansvaret för dådet. Samir Sabri anhölls på plats i lägenheten och häktades den 23 maj 1986 såsom på sannolika skäl misstänkt för mord (se häktningsprotokoll, [bilaga 1](#)).
- 4.2.2 Omedelbart efter dödsfallet hölls två förhör med Samir Sabri, båda utan försvarare. I förhören förklarade han att han hade dödat [REDACTED] och att detta hade sin bakgrund i att han under lång tid hade varit irriterad på henne (se utskrift av polisförhör med Samir Sabri den 21 maj 1986, [bilaga 2](#)).
- 4.2.3 Samir Sabri, som vid tidpunkten var 15 år gammal, var frihetsberövad såsom häktad fram till den 5 juni 1986, då häktningsbeslutet hävdes. Som skäl för att häva häktningen angavs att betryggande

övervakning kunde ordnas genom ett omhändertagande (se häktningsprotokoll den 5 juni 1986, bilaga 3). Samma dag omhändertogs Samir Sabri enligt då gällande lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga och placerades på en slutna utredningsenhet på Hammargårdens ungdomshem (se beslut om omedelbart omhändertagande den 5 juni 1986, bilaga 4).

4.2.4 Vid ankomsten till Hammargårdens ungdomshem placerades Samir Sabri på en slutna utredningsavdelning och hans rörelsefrihet begränsades till en timmes promenad varje dag i rastgård.

4.2.5 Han kom att tillbringa sammanlagt åtta månader på ungdomshemmet, varav merparten av tiden på den slutna utredningsavdelningen. Detta trots att intagna fick vistas där i högst åtta veckor. (Se yttrande från Stockholms socialförvaltning den 4 augusti 1987, bilaga 5.)

4.3 **Samir Sabri döms för mordet**

4.3.1 Förundersökningen om mordet på ██████████ genomfördes på fyra veckor. Under utredningen gjordes ingen ingående teknisk analys av det bevismaterial som togs i beslag på brottsplatsen och inga åtgärder vidtogs för att verifiera Samir Sabris uppgifter och erkännande (se förundersökningsprotokoll den 24 juni 1986, bilaga 6).

4.3.2 När förundersökningen färdigställdes åtalades Samir Sabri vid Stockholms tingsrätt för mord, grov stöld och försök till grov stöld. De två sistnämnda brotten – som avsåg stöld av ett mindre belopp Rikskuponger och ett misslyckat inbrott – hade inget att göra med mordet utan hade begåtts av Samir Sabri och ytterligare en person i

ett annat sammanhang. Åtalet för mord grundade sig i allt väsentligt på Samir Sabris erkännande.

- 4.3.3 Under målets handläggning beslutade tingsrätten att Samir Sabri skulle genomgå en rättspsykiatrisk undersökning. Vid den rättspsykiatriska undersökningen bedömdes det att Samir Sabri hade begått det åtalade mordet under inflytande av ”psykisk abnormitet av så djupgående natur att den måste anses jämställd med sinnessjukdom”. Han fick samtidigt diagnosen ”borderlinepersonlighet”. (Se rättspsykiatriskt utlåtande, bilaga 7.)
- 4.3.4 Av det rättspsykiatriska utlåtandet framgår dock att Samir Sabri inte led av någon renodlad psykossjukdom, att den emotionella bilden ”med lätt vårdslöshet” kunde betecknas som normal och att han vid ett strukturerat samtal med täta frågor betedde sig helt normalt (se s. 13 i utlåtandet).
- 4.3.5 Vid undersökningen var det emellertid tydligt att Samir Sabris emotionella utveckling var fördröjd och att hans beteendemönster i hög grad präglats av den dysfunktionella hemmamiljö i vilken han befunnit sig. Utredaren gjorde därför bedömningen att Samir Sabri var i stort behov av psykoterapi och traumabearbetning. (Se s. 13 och 14 i utlåtandet.)
- 4.3.6 I efterhand har det bedömts att Samir Sabri inte uppfyllde kraven för någon specifik personlighetsstörning (se läkarutlåtande den 3 augusti 1988, bilaga 8). Det har därför spekulerats i att han vid den rättspsykiatriska undersökningen ”barmhärtighetskryssats” i syfte att han skulle beredas terapeutisk behandling i stället för att dömas till ett fängelsestraff.

- 4.3.7 Den 1 oktober 1986 dömdes Samir Sabri av Stockholms tingsrätt för mord, grov stöld och försök till grov stöld till sluten psykiatrisk vård. Den fällande domen är ytterst kortfattad och saknar redogörelse för vilka uppgifter som Samir Sabri lämnade vid huvudförhandlingen. Det framgår inte heller hur tingsrätten värderade den bevisning som lagts fram. (Se Stockholms tingsrätts dom den 1 oktober 1986 i mål nr B 322-86, bilaga 9.)

Gärningen i bilaga 3

I denna del har såsom bevisning åberopats protokoll och utlåtande över rättsmedicinsk obduktion beträffande Janette Sabri, protokoll och utlåtande över rättsmedicinsk besiktning av Samir Sabri samt brottsplatsundersökningsprotokoll. De uppgifter Samir Sabri lämnat om händelsens sammanställda med den åberopade bevisningen stöder hans erkännande. Gärningen skall bedömas såsom åklagaren påstått.

Domskälen avseende åtalet för mord

4.4 **Samir Sabri återtar sitt erkännande**

- 4.4.1 Den 8 januari 1987 togs Samir Sabri in för sluten psykiatrisk vård vid Älvsjö barn- och ungdomsklinik på Långbro sjukhus i Stockholm, där merparten av de övriga intagna led av allvarliga psykiska funktionsnedsättningar. Eftersom Samir Sabri själv inte led av någon psykiatrisk problematik av mer djupgående slag upplevde han vistelsen som mycket påfrestande. Detta uppmärksammades tidigt av behandlande läkare, som uppmanade Samir Sabri att hålla sig till avdelningens personal.
- 4.4.2 Med tiden gick det upp för Samir Sabri att morddomen skulle vara stigmatiserande och att han skulle ha svårt att leva med vetskapen om att han felaktigt tagit på sig ansvaret för dådet. Han hade samtidigt fått kännedom om att fadern hade träffat ytterligare en ny

hustru och var orolig över att den nya hustrun skulle gå samma öde till mötes som [REDACTED]. Den 11 januari 1988, dvs. när Samir Sabri var 17 år gammal, återtog han därför sitt tidigare erkännande. Han förklarade också att det i själva verket var fadern som var skyldig till mordet. (Se s. 3 och 4 samt 14 i utskrift av förhör med Samir Sabri den 15 januari 1988, bilaga 10.)

Jag visste att jag kommer att bli stämplad nu för hela mitt liv. Jag har ju inte gjort det. Jag har ju fan 60 - 70 år på mig. Nej det går inte, jag kan inte leva med det här. Jag vet själv liksom att jag skulle kunna klara mig ut från det här, komma ut och vara en fri man och ha det där instängt liksom inom mig att det var jag... att det var min farsa som gjorde det och så, och så, och så. Jag skulle inte kunna fortsätta och leva och ha det där inom mig. Ibland har jag gått och tänkt här att jag skall, när jag har permission att hoppa framför ett tåg, bara få slut på allt det här.

Utdrag ur förhör med Samir Sabri den 15 januari 1988

- 4.4.3 Samir Sabri berättade att fadern under lång tid hade planerat mordet på styvmodern och att detta hade haft sin bakgrund i vanföreställningar hos fadern om att hon var ute efter hans pengar. Samir Sabri förklarade också att fadern omedelbart efter mordet hade varit mycket uppjagad och att han oroade sig för att bli dömd till fängelse. Enligt Samir Sabri var det på grund av hot från fadern och oron för att denne skulle dömas till ett längre fängelsestraff, i förening med att han var van vid att ta ett stort ansvar i hemmet, som gjorde att han själv tog på sig skulden för dådet (se s. 7 och 8 i utskrift av förhör med Samir Sabri den 15 januari 1988, bilaga 10).
- 4.4.4 I samband med att Samir Sabri återtog sitt erkännande hänvisade han själv till brister i den tidigare förundersökningen. Han lämnade samtidigt exempel på utredningsåtgärder som hade kunnat vidtas

och som hade kunnat visa att erkännandet var falskt (se s. 12 i bilaga 10).

- S: Om ni hade misstänkt det här kan inte vara sant, då skulle ni ha undersökt varenda liten halvmeter om man säger så. Då skulle ni ha kollat upp grannarna till exempel, vad de säger, kanske hörde de att det var skrik vid sju-tiden ungefär. Jag sa att det här hände tio över åtta ungefär, kvart över åtta. Det här knivsåret och plus de här kläderna jag hade på mig. Står man och hugger någon och så blodet sprutade som jag såg, då måste det liksom kommit några blodstänk på tröjan.
- F: Ja jag vet inte, jag är inte tekniker och expert på detta om det borde ha kommit några stänk eller inte.

Utdrag ur förhör med Samir Sabri den 15 januari 1988

- 4.4.5 Den 13 januari 1988 återupptogs förundersökningen avseende mordet. Men trots att Samir Sabri i förhör lämnat en detaljerad berättelse om hur fadern hade planerat och utfört dådet hölls det aldrig något förhör med denne. Inte heller utreddes de förhållanden som enligt Samir Sabri visade att det tidigare erkännandet hade varit falskt.
- 4.4.6 Den 9 juni 1988 lades den återupptagna förundersökningen ner med motiveringen att det inte var visat annat än att Samir Sabri hade begått mordet (se nedläggningsbeslut, [bilaga 11](#)).
- 4.4.7 I brev till Åklagarmyndigheten den 2 februari 1989 begärde överläkaren vid Älvsjö barn- och ungdomsklinik på Långbro sjukhus, [REDACTED], att nedläggningsbeslutet skulle upphävas. Enligt [REDACTED] hade det under Samir Sabris vistelse på sjukhuset inte framkommit några belägg för att han led av en psykisk störning. För såväl [REDACTED] som den övriga vårdpersonalen framstod det också som osannolikt att det var Samir

Sabri själv som planerat och utfört mordet på [REDACTED]. Det bedömdes också att han haft starka motiv för att ta på sig skulden för faderns dåd. [REDACTED] påpekade samtidigt att förhör inte hade hållits med fadern inom ramen för den återupptagna förundersökningen. Överåklagaren bedömde trots detta att det inte fanns skäl för att ändra nedläggningsbeslutet. (Se överläkare [REDACTED] [REDACTED] yttrande den 2 februari 1989 och överåklagarens beslut den 15 november 1989, bilaga 12.)

- 4.4.8 Den 31 mars 1988 – drygt ett år efter att Samir Sabri påbörjat den psykiatriska vården – skrevs han ut. Han hade då varit frihetsberövad mellan att han var 15 och 17 år gammal, varav merparten av tiden hade tillbringats på en sluten utredningsenhet samt inom den psykiatriska slutenvården. Samir Sabri kom dock att vara kvar på Långbro sjukhus under ytterligare ca sex månader, först på frivillig grund men senare som omhändertagen och placerad enligt den då gällande lagen om särskilda bestämmelser om vård av unga (se läkarutlåtande den 3 augusti 1988, bilaga 8, och sammanträdesprotokoll den 7 september 1988, bilaga 13.)
- 4.4.9 Den 8 september 1988 avslutades den psykiatriska vården helt och Samir Sabri placerades då hos fadern. Detta trots att socialtjänsten själv ifrågasatte om placeringen kunde bedömas som lämplig. (Se sammanträdesprotokoll 7 september 1988, bilaga 13.)
- 4.4.10 Efter att Samir Sabri avslutat den rättspsykiatriska vården och placerats hos fadern upplevde han sig som djupt sviken av samhället och saknade förtroende för myndigheterna. Han bestämde sig därför för att hänge sig åt en antisocial livsstil och påbörjade ett liv präglat av grov kriminalitet och missbruksproblem.

4.4.11 År 2009 avled Samirs Sabris fader i sviterna av svår sjukdom.

4.5 **Samir Sabri beviljas resning**

4.5.1 Samir Sabris kriminella karriär varade i drygt två decennier. Men år 2008 beslöt han sig för att förändra sin livssituation och att lämna det kriminella livet bakom sig.

4.5.2 Samir Sabri är i dag 48 år gammal och lever under ordnade förhållanden tillsammans med sin sambo och deras gemensamma son. Samir Sabri arbetar för närvarande som kontaktperson, projektledare och föreläsare. Han driver också organisationen 2nd Chance, vars syfte är att hjälpa och stötta ungdomar som riskerar att hamna i kriminalitet eller drogmissbruk.

4.5.3 Berättelsen om att Samir Sabri felaktigt dömts för mordet på ██████████ kom att bli en vandringsägen i assyrisk/syrianska kretsar i Sverige. Efter att advokaten ██████████ under år 2014 beslutat sig för att undersöka historien kom han att engagera sig för Samir Sabri i en resningsprocess.

4.5.4 Sedan resningsansökan lämnats in beslutade åklagaren att förundersökningen rörande mordet på ██████████ skulle återupptas. I yttrande den 16 oktober 2015 (bilaga 14) tillstyrkte åklagaren resning, varvid åklagaren bl.a. anförde följande:

Jag gör bedömningen att domen mot Samir Sabri i det närmaste uteslutande grundades på hans erkännande. Övrig bevisning talade inte emot, men gav heller inget starkt stöd för, erkännandet. Min uppfattning är att bevisningen inte analyserats fullständigt tidigare och att alternativa hypoteser inte tycks ha utretts i någon större utsträckning. Om inte Samir erkänt brottet är det enligt min mening tveksamt om åtal hade väckts mot Samir, i vart fall inte baserat endast på den övriga då tillgängliga utredningen.

Under den nu återupptagna förundersökningen bedömer jag att bevisning framkommit som entydigt talar mot att Samir är gärningsman. Den version Samir lämnade 1988 är mer förenlig med nu tillgängligt utredningsmaterial. Starkast stöd objektivt sett för den senare versionen anser jag finns i blodbildsanalysen som genomförts av [REDACTED].

- 4.5.5 Den 7 april 2016, dvs. ca 30 år efter att Samir Sabri dömts för mordet på [REDACTED], beviljades han resning av Svea hovrätt. Hovrätten beslutade samtidigt att målet – såvitt avsåg åtalet för mord och frågan om påföljd – skulle prövas på nytt av Stockholms tingsrätt. Som skäl för beslutet angav hovrätten att den nya bevisning som presenterats var sådan att dess förebringande i en rättegång sannolikt skulle ha lett till att Samir Sabri frikänts. Hovrätten konstaterade också att den utredning som hade lagts fram vid huvudförhandlingen år 1986 var förhållandevis begränsad och att den inte gav något starkt stöd för Samir Sabris erkännande. (Se Svea hovrätts beslut den 7 april 2016 i mål nr Ö 7110-15, bilaga 15.)
- 4.5.6 Sedan åklagaren beslutat att lägga ner åtalet för mord meddelade tingsrätten den 13 december 2016 frikännande dom i denna del samt påföljdseftergift avseende åtalen för grov stöld och försök till stöld. Domen vann laga kraft den 3 januari 2017. (Se Stockholms tingsrätts dom den 13 december 2016 i mål nr B 4343-16, bilaga 16.)
- 4.5.7 Samir Sabri ansökte den 31 mars 2017 om ersättning enligt frihetsinskränkingslagen hos Justitiekanslern, som den 6 september 2017 avslag hans ansökan. Som skäl angav Justitiekanslern att anspråket var preskriberat. (Se Justitiekanslerns beslut den 6 september 2017, dnr 1990-17-4.1, bilaga 17.)

- 4.5.8 Efter Justitiekanslerns beslut ansökte Samir Sabri i december 2017 om ersättning ex gratia hos regeringen, som avslog hans ansökan.

5. FRIHETSBERÖVANDET AV SAMIR SABRI ÄR ERSÄTTNINGSGRUNDANDE

5.1 Rättsliga utgångspunkter

- 5.1.1 Samir Sabri var frihetsberövad som anhållen under perioden den 21–23 maj 1986 och som häktad under perioden den 23 maj–5 juni 1986. Vidare var han under perioden den 5 juni 1986–8 januari 1987 omhändertagen och placerad på ett slutet utredningshem – s.k. paragraf 12-hem – enligt den tidigare lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga. Slutligen var han under perioden den 8 januari 1987–31 mars 1988 intagen för rättspsykiatrisk vård.
- 5.1.2 Eftersom Samir Sabris frihetsberövande avslutades före den 1 januari 1999 ska hans anspråk på ersättning bedömas enligt lagen (1974:515) om ersättning vid frihetsinskränkning (frihetsinskränkningenslagen, se övergångsbestämmelserna till den nuvarande lagen [1998:714] om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder).
- 5.1.3 Av 1 § första stycket 1 frihetsinskränkningenslagen framgår att den som har varit *häktad* på grund av misstanke om ett eller flera brott, eller som till följd av sådan misstanke under mer än 24 timmar i sträck har varit *anhållen*, har rätt till ersättning av staten om frikännande dom meddelas. Detsamma gäller för den som på grund av misstanke om flera brott har utsatts för en sådan frihetsinskränkning och det beträffande något av brotten meddelas frikännande dom, om det är uppenbart att frihetsinskränkningen

inte skulle ha beslutats endast för den övriga brottsligheten (andra stycket samma bestämmelse).

5.1.4 Vidare följer av 2 § frihetsinskränkingslagen att den som efter beslut av domstol har varit *intagen för rättspsykiatrisk vård* har rätt till ersättning av staten, om frikännande dom meddelas efter anlitande av särskilt rättsmedel.

5.1.5 Slutligen framgår det av 3 § frihetsinskränkingslagen att den som till följd av beslut vid myndighetsutövning har varit *frihetsberövad på annat* sätt än vad som anges i 1 eller 2 § samma lag har rätt till ersättning av staten, om det visar sig vara uppenbart att frihetsberövandet var utan grund.

5.2 **Den tid som Samir Sabri var anhållen och häktad är ersättningsgrundande**

5.2.1 Eftersom frikännande dom har meddelats har Samir Sabri som utgångspunkt rätt till ersättning för den tid han varit frihetsberövad som anhållen och häktad (1 § första stycket 4 frihetsinskränkingslagen).

5.2.2 I samband med att Samir Sabri dömdes till ansvar för mord dömdes han även för grov stöld och försök till stöld. Av ingivet häktningsprotokoll framgår dock att han anhölls och häktades enbart på grund av att han var misstänkt för mord. Det är därför uppenbart att han inte hade frihetsberövats om han endast hade varit misstänkt för grov stöld respektive försök till stöld.

5.2.3 Med stöd av 1 § andra stycket frihetsinskränkingslagen har Samir Sabri därför rätt till ersättning för den tid han frihetsberövats som anhållen och häktad.

- 5.3 **Den tid som Samir Sabri var omhändertagen enligt den tidigare lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga är ersättningsgrundande**
- 5.3.1 Ersättning för frihetsberövande enligt 3 § frihetsinskränkingslagen avser olika former av administrativa frihetsberövanden enligt lagar om tvångsvård (se rättsfallet NJA 2014 s. 399 p. 5). Den tidigare gällande lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga är en sådan lag om tvångsvård som kan grunda ersättningsrätt för den omhändertagne (jfr prop. 1997/98:105 s. 52 f.).
- 5.3.2 En förutsättning för att ett omhändertagande ska omfattas av ersättningsbestämmelsen är att placeringen är att jämställa med ett frihetsberövande, dvs. att den är förenad med restriktioner så att den unge är förhindrad att lämna ett rum eller annat starkt begränsat område (se prop. 1974:97 s. 62 f. och 87 f.).
- 5.3.3 För att ersättning ska utgå krävs även att det är uppenbart att det beslut som ledde fram till frihetsberövandet var utan grund. Det innebär att det vid en efterhandskontroll ska framgå att beslutet – med hänsyn till de omständigheter som blivit kända – inte borde ha fattats om omständigheterna hade varit kända vid beslutstillfället. (Se prop. 1974:97 s. 89. Jämför även Svea hovrätts dom den 27 juni 2017 i mål nr T 4794-16.)
- 5.3.4 Den avdelning på Hammargårdens ungdomshem där Samir Sabri placerades var en sluten avdelning med omfattande restriktioner, som bl.a. innebar att han var förhindrad att gå ut. Samir Sabris uppfattning är därför att placeringen är att anse som ett frihetsberövande i den mening som avses i 3 § frihetsinskränkingslagen.

5.3.5 Vidare var beslutet att omhänderta Samir Sabri den 5 juni 1986 en direkt följd av att han var misstänkt för mordet på [REDACTED]. Detta framgår inte minst av att tingsrätten angav möjligheten till omhändertagande och placering på Hammargårdens ungdomshem som skäl för att häva häktningsbeslutet (se häktningsprotokoll den 5 juni 1986, bilaga 3. Jämför även beslut om omedelbart omhändertagande den 5 juni 1986, bilaga 4, där det framgår att beslutet om omhändertagande hade samband med tingsrättens beslut att häva häktningen.)

5.3.6 Sammantaget står det klart att beslutet att omhänderta Samir Sabri och placera honom på Hammargårdens ungdomshem grundade sig på att han var misstänkt för mordet på [REDACTED]. Eftersom det i efterhand har visat sig att beslutet vilat på oriktig grund, dvs. att han var oskyldig, har Samir Sabri rätt till ersättning enligt 3 § frihetsinskränkninglagen.

5.4 **Den tid Samir Sabri var intagen för psykiatrisk vård är ersättningsgrundande**

5.4.1 Eftersom frikännande dom har meddelats avseende åtalet för mord och påföljdseftergift har lämnats avseende den övriga brottsligheten har Samir Sabri även rätt till ersättning för den tid han varit intagen för psykiatrisk vård (2 § frihetsinskränkninglagen).

5.5 **Sammanfattning**

5.5.1 Sammanfattningsvis har Samir Sabri varit frihetsberövad på ett sätt som grundar rätt till ersättning under perioden den 21 maj 1986–31 mars 1988. Frågan är då hur storleken på ersättningen ska bestämmas.

6. ERSÄTTNINGEN FÖR FRIHETSBERÖVANDET SKA BESTÄMMAS TILL 3 000 000 KRONOR

6.1 Rättsliga utgångspunkter

- 6.1.1 Enligt 5 § frihetsinskränkingslagen ges ersättning ut för bl.a. lidande. Syftet med rätten till ideell ersättning är att kompensera för obehagliga känslor som rädsla, förnedring, skam och liknande reaktioner som har orsakats av frihetsberövandet i sig (se rättsfallet NJA 2012 s. 464 p. 6 med vidare hänvisningar).
- 6.1.2 Vid bestämmandet av ersättningens storlek blir det i första hand fråga om att göra en skönsmässig uppskattning av graden av lidande i varje enskilt fall. Hänsyn ska visserligen tas till den enskildes upplevelse, men i första hand ska bedömningen göras utifrån förhärskande etiska och sociala värderingar, dvs. med utgångspunkt i mer generella och objektiva kriterier (se rättsfallet NJA 2012 s. 464 p. 10 med vidare hänvisningar).
- 6.1.3 Justitiekanslern utgår i sin skadereglerande verksamhet från en normalersättning. Det innebär att ersättning som utgångspunkt utgår med 30 000 kronor för den första månaden av ett frihetsberövande, med 20 000 kronor för varje ytterligare månad fram till och med den sjätte månaden och därefter med 15 000 kronor per månad. Att ersättningen på detta sätt bestäms efter en schablon har godtagits av Högsta domstolen (se rättsfallet NJA 1990 s. 808).
- 6.1.4 I situationer då frihetsberövandet kan anses ha orsakat större lidande än vanligt kan dock den skadelidande vara berättigad till s.k. förhöjd ersättning. I praxis och förarbeten framkommer följande beträffande vilka omständigheter som kan beaktas vid frågan om förhöjd ersättning ska utgå:

- Frihetsberövandets längd är av särskild betydelse (se prop. 1997/98:105 s. 57 och NJA 2012 s. 464 p. 8).
- Grunden för frihetsberövandet, vilket innebär att brottslighet av allvarlig art och ett påstått vårdbehov kan ge upphov till högre ersättning (se prop. 1997/98:105 s. 57 och NJA 2012 s. 464 p. 8).
- Om frihetsberövandet har väckt stor uppmärksamhet kan det påverka ersättningen i höjande riktning (se prop. 1997/98:105 s. 57 och NJA 2012 s. 464 p. 8).
- Speciella omständigheter kring själva frihetsberövandet eller den enskildes person och levnadsförhållanden kan motivera förhöjd ersättning, under förutsättning att det är fråga om förhållanden som med viss tydlighet är ägnade att förvärpa frihetsberövandet (se NJA 2012 s. 464 p. 12).

6.1.5 Samir Sabris fall får betraktas som exceptionellt och saknar motsvarighet i tidigare avgjorda ersättningsärenden. Som en allmän jämförelse kan det dock nämnas att ersättning motsvarande drygt en miljon kronor per år har beviljats i fall med skadelidanden som felaktigt har dömts för allvarlig brottslighet och varit frihetsberövade under lång tid (se t.ex. Svea hovrätts dom den 17 september 2004 i mål nr T 2788-04, bilaga 18, och Justitiekanslerns beslut den 11 april 2019, dnr 5724-18-4.1, bilaga 19).

6.1.6 Från underrättspraxis kan även nämnas Norrtälje tingsrätts dom den 30 juni 2006 i mål T 579-03, bilaga 20, där en skadelidande som felaktigt dömts för mord till livstids fängelse beviljades ersättning med 2 430 000 kronor för 2 år och 3 månaders frihetsberövande.

6.2 Ersättningen till Samir Sabri ska bestämmas till sammanlagt 3 000 000 kronor

- 6.2.1 I Samir Sabris fall föreligger ett antal omständigheter som motiverar att ersättningen bestäms till ett avsevärt högre belopp än den ersättning som vanligtvis utgår vid felaktiga frihetsberövanden.
- 6.2.2 För det första blev Samir Sabri oskyldigt dömd för mord på en nära anhörig.
- 6.2.3 För det andra var Samir Sabri ett barn under den tid då frihetsberövandet pågick. Det är sedan länge etablerat att unga personer är särskilt känsliga för straffrättsliga ingripanden och frihetsberövanden samt att de därför ska hållas utanför det ordinära påföljdsystemet (jfr prop. 2014/15:25 s. 20).
- 6.2.4 För det tredje var Samir Sabri under större delen av de åtta månader då han var intagen på Hammargårdens ungdomshem placerad på en sluten utredningsenhet, trots att gällande regelverk endast medgav en sådan placering i två månader.
- 6.2.5 För det fjärde bestämdes den frihetsberövande påföljden för den påstådda brottsligheten felaktigt till psykiatrisk vård. Samir Sabri pekades därmed ut som ”sinnessjuk” och fick – som 16 åring – tillbringa över ett års tid på en sluten avdelning på Långbro psykiatriska sjukhus, utan att det fanns något vårdbehov som motiverade en sådan placering.
- 6.2.6 För det femte var den utdömda påföljden obestämd i tiden, vilket medfört extra påfrestningar för Samir Sabri jämfört med om det hade varit fråga om ett tidsbestämt straff.

6.2.7 Samirs Sabris uppfattning är att omständigheten att han som barn suttit frihetsberövd i närmare två års tid ska få särskilt genomslag vid bestämmandet av ersättningsbeloppets storlek. Mot denna bakgrund – och med hänsyn till de övriga omständigheter som talar för ett förhöjt ersättningsbelopp – anser Samir Sabri att ersättningen ska bestäms till 3 000 000 kronor.

7. SAMIR SABRIS ANSPRÅK ÄR INTE TILL NÅGON DEL PRESKRIBERAT

7.1 Huvudregeln vid frihetsberövanden är att ersättningsanspråk preskriberas löpande

7.1.1 Frågan om Samir Sabris rätt till ersättning är preskriberad ska bedömas enligt de allmänna reglerna om preskription i preskriptionslagen (1981:130). Av 2 § i den lagen följer att en fordran preskriberas tio år efter tillkomsten, om inte preskriptionen avbryts dessförinnan.

7.1.2 Högsta domstolen har i rättsfallet NJA 2018 s. 793 slagit fast att den skada som ska ersättas vid ett frihetsberövande är de negativa effekter som uppstår till följd av frihetsberövandet i sig. I enlighet med det s.k. första rättsfaktumets princip ska därför en fordran på ersättning till följd av ett frihetsberövande anses tillkommen redan vid frihetsberövandets början.

7.1.3 Eftersom ny och mer skada uppkommer under hela den tid som frihetsinskränkningen pågår är huvudregeln, enligt Högsta domstolen, att preskriptionsfristen börjar löpa allteftersom den nya skadan uppkommer. Det innebär att varje dag som den enskilde är frihetsberövd omfattas av en egen preskriptionsfrist och att preskription inträder successivt, dag för dag. (Se p. 18 i rättsfallet.)

7.1.4 Samtidigt angav Högsta domstolen att ett tänkbart undantag från huvudregeln om successiv preskription skulle kunna vara situationen då en enskild begär ersättning för ett frihetsberövande efter att en fällande dom ändrats genom t.ex. ett resningsförfarande (se p. 23 i rättsfallet).

7.2 **Samir Sabris fordran är inte preskriberad**

7.2.1 Som framgått ovan har Samir Sabri frikänts genom ett resningsförfarande efter att han som barn blivit oskyldigt dömd för mordet på sin styvmor. Han har till följd av detta varit anhållen och häktad samt därefter omhändertagen och placerad på en sluten utredningsavdelning i närmare åtta månader. Därefter har han i över ett års tid varit intagen för vård på ett psykiatriskt sjukhus, trots att han inte lidit av någon psykiatrisk problematik av mer allvarligt slag.

7.2.2 Samir Sabri frikändes från mordet först den 13 december 2016. En tillämpning av huvudregeln om successiv preskription skulle i Samir Sabris fall innebära att han behövt ansöka om ersättning för det felaktiga frihetsberövandet ca 20 år innan den frikännande domen meddelades.

7.2.3 Han anser att det finns såväl ett starkt rättsstatligt som allmänt intresse av att han ska ha en reell möjlighet att kunna få sin fordran på ersättning för det felaktiga frihetsberövandet prövad. Högsta domstolen har också uttalat att undantag från huvudregeln om successiv preskription skulle kunna göras i just en situation då frikännande dom har meddelats efter ett extraordinärt förfarande.

7.2.4 Mot denna bakgrund är Samir Sabris uppfattning att preskriptionsfristen ska börja löpa först då han haft en reell möjlighet att göra sin fordran på ersättning gällande. Det framstår då som

naturligt att fristen räknas från den tidpunkt då den friande domen vann laga kraft, dvs. från den 3 januari 2017.

8. PRELIMINÄR BEVISUPPGIFT

8.1 Muntlig bevisning

- 8.1.1 Samir Sabri åberopar som muntlig bevisning partsförhör under sanningsförsäkran med sig själv. Han ska höras om omständigheterna kring frihetsberövandena och hur dessa har påverkat honom. Förhöret åberopas till strykande av att den begärda ersättningen är skälig.

Som ovan,

Rikard Samuelsson

Emilia Palm

Förteckning över bilagor

1. Häktningsprotokoll den 23 maj 1986
2. Utskrift av polisförhör med Samir Sabri den 21 maj 1986
3. Häktningsprotokoll den 5 juni 1986
4. Beslut om omedelbart omhändertagande jämlikt 6 § LVU den 5 juni 1986
5. Yttrande från Stockholms socialförvaltning den 4 augusti 1987
6. Förundersökningsprotokoll 24 juni 1986
7. Rättspsykiatriskt utlåtande 26 juli 1986
8. Läkarutlåtande 3 augusti 1988
9. Stockholms tingsrätts dom den 1 oktober 1986 i mål B 322-86
10. Utskrift av förhör med Samir Sabri den 15 januari 1988
11. Beslut att lägga ner den återupptagna förundersökningen den 9 juni 1988
12. Överläkare yttrande den 2 februari 1989 och överåklagarens beslut den 15 november 1989
13. Sammanträdesprotokoll den 7 september 1988
14. Åklagarens yttrande den 16 oktober 2015
15. Beslut av Svea Hovrätt om att bevilja resning den 7 april 2016 i mål Ö 7110-15
16. Stockholms tingsrätts dom den 13 december 2016 i mål B 4343-16
17. Justitiekanslerns beslut den 6 september 2017, dnr 1990-17-4.1

18. Svea hovrätts dom den 17 september 2004 i mål nr T 2788-04
19. Justitiekanslerns beslut den 11 april 2019, dnr 5724-18-4.1
20. Norrtälje tingsrätts dom den 30 juni 2006 i mål T 579-03